

Nedůvodnost zrušení ústavního zákona č. 195/2009 Sb. pro retroaktivitu

Petr Vojíř*

1. Úvod

V tomto článku se zabývám ústavním zákonem č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny a nálezem Ústavního soudu ze dne 10.9.2009, sp. zn. Pl. ÚS 27/09, kterým byl tento ústavní zákon zrušen; v tomto článku si nekladu za cíl zkoumat, zda Ústavní soud měl ke zrušení tohoto ústavního zákona pravomoc, nýbrž důvod spočívající v jeho ústavně nepřipustné retroaktivitě.

Nález Ústavního soudu ze dne 10.9.2009, sp. zn. Pl. ÚS 27/09, č. 318/2009 Sb. (dále jen „Nález“), kterým byl zrušen ústavní zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny (dále jen „Ústavní zákon“) pochopitelně vyvolal velký ohlas v právnických kruzích.¹

I vzhledem k tomu, že jsem dosud nezaznamenal žádný odborný literární výstup, jehož hlavním předmětem by byla retroaktivita jakožto jeden z nosných důvo-

dů derogace Ústavního zákona, pokouším se tento předmět uchopit tímto svým článkem.

2. Chronologický přehled právních aktů v kauze Melčák

Dne 29.6.2009 nabyl Ústavní zákon platnosti a účinnosti; v čl. 1 Ústavního zákona bylo stanoveno, že: „Volební období Poslanecké sněmovny zvolené v roce 2006 skončí v roce 2009 dnem voleb do Poslanecké sněmovny, které se budou konat do 15. října 2009.“

Dne 1.7.2009 vydal prezident republiky rozhodnutí, kterým vyhlásil volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a dny jejich konání stanovil na pátek 9. října a sobotu 10. října 2009; toto rozhodnutí bylo kontrasignováno předsedou vlády a dne 9.7.2009 vyhlášeno ve Sbírce zákonů pod č. 207/2009 Sb. (dále jen „Prezidentovo rozhodnutí“).

Dne 26.8.2009 podal poslanec Miloš Melčák ústavní stížnost, kterou požadoval zrušení Prezidentova rozhodnutí, spolu s návrhem na zrušení Ústavního zákona.²

* JUDr. Petr Vojíř, doktorand Právnické fakulty Masarykovy univerzity, advokát, Brno.

¹ Na právnickém webu Jiné právo je kauze Melčák věnována „on-line symposium“, k jehož tématu bylo ke dni 10.1.2010 publikováno 21 příspěvků (viz <<http://jinepravo.blogspot.com/2009/09/pozvanka-k-ucasti-na-on-line-symposiu.html>>); ve dnech 18.–19.11.2009 se konal III. ročník mezinárodní konference Dny práva 2009, jejíž jedna sekce byla věnována i tomuto tématu; z časopisecké tvorby viz MOLEK, P. „Hluboce inspirující“ nález Pl.ÚS 27/09 a utržené ucho materiálního jádra Ústavy. *Soudní rozhledy*. 2009, č. 10, s. 367–373.

² Celý text Melčákova podání je dostupný na původních internetových stránkách Ústavního soudu: http://swww.usoud.cz/assets/stavn_st_nost_poslanca_Milo_e_Mel_ka.pdf. Za povšimnutí jistě stojí, že JUDr. Jan Kalvoda, advokát, před převzetím Melčákova právního zastoupení pro řízení před Ústavním soudem publikoval v Lidových novinách článek,

Dne 1. 9. 2009 vydal Ústavní soud usnesení sp. zn. Pl. ÚS 24/09 (312/2009 Sb.), kterým vykonatelnost Prezidentova rozhodnutí odložil.³

Dne 2. 9. 2009 vydal Ústavní soud usnesení sp. zn. Pl. ÚS 24/09, kterým řízení ve věci ústavní stížnosti stěžovatele Miloše Melčáka přerušil a návrh na zrušení zmíněného ústavního zákona postoupil k rozhodnutí dle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

Dne 10. 9. 2009 vyhlásil Ústavní soud Nález, kterým tímto dnem zrušil Ústavní zákon a Prezidentovo rozhodnutí.⁴

Ústavní soud v odůvodnění Nálezu uvedl, že: „...dospěl k závěru o ústavně nepřijatelné individuální a retroaktivní povaze ústavního zákona č. 195/2009 Sb., k závěru o porušení čl. 9 odst. 1 Ústavy, čl. 21 odst. 2 Listiny ve spojení s čl. 16 odst. 1 Ústavy a čl. 1 odst. 1 Ústavy v intenzitě zakládající zásah do čl. 9 odst. 2 Ústavy.“

Usnesením ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/09, ve znění opravného usnesení ze dne 18. 11. 2009, Ústavní soud řízení o ústavní stížnosti zastavil.

3. Dualismus pravé a nepravé retroaktivity v judikatuře Ústavního soudu

Do současné české právní vědy i praxe přetrval Tilschův dualismus pravé a nepravé retroaktivity:

„Pravé zpětné působení nového zákona jest tu jen tehdy, když působí i pro dobu minulou,..., Nepravé

v němž ostře kritizoval přípravu Ústavního zákona (viz KALVODA, J. *Ignorovat trojí pokus o vládu je ústavní zločin*. In Lidové noviny ze dne 7.4.2009. [cit. 2010-01-10]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/ignorovat-troji-pokus-o-vladu-je-ustavni-zlocin-fty-/ln_noviny.asp?c=A090407_000004_ln_noviny_sko&klic=230940&mes=090407_0>).

³ Z důvodu vymezeného obsahu a omezeného rozsahu tohoto článku se v něm nezabývám retroaktivitou jakožto argumentem použitým Ústavním soudem pro toto rozhodnutí o odložení vykonatelnosti Prezidentova rozhodnutí, ani případnou retroaktivitou nevydaného rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny během jejího pátého volebního období podle nového čl. 35 odst. 2 Ústavy České republiky („Prezident republiky Poslaneckou sněmovnu rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová většina všech poslanců.“), kterýžto byl do Ústavy České republiky doplněn ústavním zákonem č. 319/2009 Sb. s účinností od 14. 9. 2009. Ze stejného důvodu zůstává mimo mou pozornost i důvod derogace Ústavního zákona spočívající v jeho nepřijatelné individuální povaze.

⁴ Audiovizuální záznam celého jednání Ústavního soudu, na němž byl dne 10.9.2009 vyhlášen Nález, je možno nalézt na této adrese: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411034000461-ustavni-soud-rozhoduje-o-stiznosti-poslance-melcaka/>>.

zpětné působení, ..., tu jest, když nový zákon nařizuje, že ho má být užito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby, kdy počíná působnost nového zákona anebo od doby ještě pozdější.“⁵

Takovéto členění retroaktivity na retroaktivitu pravou a nepravou uznává většina českých právních vědců, a až do Nálezu se k němu důsledně hlásil a zachovával je i Ústavní soud, a to poprvé v nálezu ze dne 12. 7. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 3/94.

Členění na pravou a nepravou retroaktivitu přitom v judikatuře Ústavního soudu nemá akademický charakter, protože přípustnost (ústavní konformitu) pravé retroaktivity vymezuje Ústavní soud jinak než přípustnost retroaktivity nepravé.

Ústavní soud totiž zastává názor,⁶ že zatímco u retroaktivity pravé platí zásada obecné nepřijatelnosti, ze které existují striktně omezené výjimky přípustnosti, u retroaktivity nepravé platí zásada obecné přípustnosti, ze které existují výjimky její nepřijatelnosti.

4. Nesprávnost úvahy o pravé retroaktivitě Ústavního zákona

Nutno konstatovat, že Ústavní soud v Nálezu ke škodě věci jasně nedeclaroval,⁷ zda intertemporalitu Ústavního zákona považuje za pravou, či nepravou retroaktivitu.

Vzhledem k tomu, že Ústavní soud v Nálezu odkazuje na své judikáty – nález ze dne 7. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 35/08, a na stanovisko pléna ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09, kteréžto se dotýkají retroaktivity toliko pravé, že z nálezu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, vyjímá pasáž týkající se retroakti-

⁵ TILSCH, E. *Občanské právo. Obecná část*. Praha: Všehrd, 1925, s. 75–78.

⁶ Viz zejm. jeho nález ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, či jeho nález ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01, č. 145/2002 Sb.

⁷ Obdobně viz profesor Musil v 33. a 35. bodě disentu k Nálezu: „Nález obsahuje kategorické tvrzení, že ústavní zákon č. 195/2009 Sb. se ocitl v rozporu se zákazem retroaktivity,..., Neexistuje monolitní pojem retroaktivity, který by opravňoval ke kategorickému vyslovování univerzálních tvrzení. Existuje několik druhů retroaktivity (pravá, nepravá), z nichž každá vyvolává jiné následky.“ či docent Kühn: „ÚS zdůrazňuje ústavní princip zákazu zpětné účinnosti právních norem,..., Argumentace ÚS však trpí závažnými deficity. Především ÚS blíže neanalyzuje, proč a zda se v daném případě vskutku jedná o pravou retroaktivitu. Rozhodně nejde o učebnicový příklad pravé retroaktivity a detailnější úvaha, proč například nejde o retroaktivitu nepravou, by jistě byla žádoucí.“ (viz KÜHN, Z. *Důvody pro zrušení protiústavního „ústavního“ zákona č. 195/2009 Sb.* [cit. 2010-01-10]. Dostupné z: <<http://jinepravo.blogspot.com/2009/09/on-line-symposium-jakub-vosahlo-ustavni.html#Kuhn3>>).

vity pravé a že dále pojednává o retroaktivitě „bez přívlastku“,⁸ docházím k závěru, že Ústavní soud spatřoval v Ústavním zákoně pravou retroaktivitu.

S tímto právním náhledem Ústavního soudu nesouhlasím, protože není správný; neodpovídá ani definici zpětně účinného zákona podané v samotném Nálezu⁹ ani definicím zpětně účinného zákona podaným v jiných nálezech Ústavního soudu.

Za správný pokládám ten názor, že pojmovým znakem pravé retroaktivity (vyjádřeným i v Nálezu v definici pravé retroaktivity ve slovech „v době účinnosti legis prioris“) je právní účinek ex tunc (přesněji řečeno založení právního následku zpětně, pro dobu minulou, pro dobu před účinností legis posterioris).¹⁰

Domnívám se, že Ústavní zákon žádný právní účinek ex tunc nemá, protože nijak nestanovuje, že by se poslanci od počátku vzniku svého mandátu neměli považovat za poslance, tedy neruší jejich právo dle čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) ke dni jeho vzniku, nezkracuje páté volební období zpětně pro období před účinností Ústavního zákona.

Tento můj právní názor je plně v souladu s předchozí judikaturou Ústavního soudu, a to nejen s rozhodnutí-

⁸ Nepravá retroaktivita totiž retroaktivitou vůbec není; tento názor je vyjádřen v nálezu Ústavního soudu sp.zn II. ÚS 499/04 ze dne 31.8.2005 („Nepravá retroaktivita naproti tomu řeší časový střet dvou právních norem tj. staré a nové právní normy. Nejde o zpětnou účinnost v pravém slova smyslu, protože nezasahuje do minulosti.“) a je obecně sdílen i českou právněvědeckou obcí (viz např. KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 208; GERLOCH, A. *Teorie práva*. 2. rozšířené vydání. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2001, zejm. s. 89; HANUŠ, L. *Právní argumentace nebo svévole. Úvahy o právu, spravedlnosti a etice*. Praha: C. H. Beck, 2008, zejm. s. 68.).

⁹ Ústavní soud si v Nálezu jako premisu postavil následující definici pravé retroaktivity, kterou vyňal z nálezu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96: „Pro pravou retroaktivitu tudíž platí, že lex posterior ruší (neuznává) právní účinky v době účinnosti legis prioris, popřípadě vyvolává nebo spojuje práva a povinnosti subjektů s takovými skutečnostmi, jež v době účinnosti legis prioris neměly povahu právních skutečností.“

Jsem toho názoru, že Ústavní zákon coby lex posterior nijak neruší právní účinky (nastalé) v době účinnosti Ústavy coby legis prioris a že nevyvolává, ani nespojuje práva a povinnosti subjektů s takovými skutečnostmi, jež v době účinnosti legis prioris neměly povahu právních skutečností (protože páté volební období Poslanecké sněmovny bylo právní skutečností i z hlediska Ústavy).

¹⁰ K tomu viz např. PROCHÁZKA, A. *Retroaktivita zákonů*. In *Slovník veřejného práva československého*. Sv. III. Brno: R. M. Rohrer, 1934, s. 799; TILSCH, E. *Občanské právo. Obecná část*. Praha: Všehrad, 1925, s. 75–79; HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2006, s. 91–92; FIALA, J. *Iura quaesita a jejich uplatnění v judikatuře Ústavního soudu*. *Právník*. 1999, č. 3, s. 252; HANUŠ, L. *Právní argumentace nebo svévole. Úvahy o právu, spravedlnosti a etice*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 66–67.

mi v Nálezu nezmíněnými,¹¹ nýbrž i s rozhodnutími v nálezu zmíněnými.¹²

Vzhledem k tomu, že u Ústavního zákona nelze sledovat pravou retroaktivitu, je nerozhodné se pro daný případ zaobírat přípustností pravé retroaktivity.

5. Nepravá a přípustná retroaktivita Ústavního zákona

Jsem s předchozí judikaturou Ústavního soudu za jedno v tom, že v „případě retroaktivity nepravé: ‘nový zákon sice nezakládá právních následků pro minulost, avšak buď povyšuje minulé skutečnosti za podmínku budoucího právního následku (prostá výlučnost) nebo modifikuje pro budoucnost právní následky podle dřívějších zákonů založené ...Nepravé zpětné působení zákona pouze znamená, že nový zákon zachycuje (právně kvalifikuje) minulé skutečnosti nebo že se dotýká (modifikuje, ruší) existujících právních následků, t.j. na skutkové podstaty je založivší váže pro budoucnost jiná práva a jiné povinnosti než zákonodárství dosavadní. Jde zde tudíž o zásah nového zákona jednak do předchozích skutečností, jednak do t.zv. práv nabytých.’ (A. Procházka, *Retroaktivita zákonů*. In: *Slovník veřejného práva*. Sv. III, Brno 1934, s. 800.).“¹³

Jsem toho mínění, že u Ústavního zákona se jedná o retroaktivitu nepravou, protože Ústavní zákon má následující účinky ex nunc:

¹¹ Viz např. nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 2. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95 [„Za zpětně působící (pravá retroaktivita) by bylo možné novou úpravu považovat pouze tehdy, kdyby změnila samotný vznik určitého právního vztahu nebo následky právního vztahu, které nastaly přede dnem její účinnosti. Nelze však vyloučit novou úpravu právních následků určitého právního vztahu dříve vzniklého působící ex nunc, jak je tomu v případě posuzovaných zákonů (viz nálezu pléna Ústavního soudu č. 164/1995 Sb.). Aby se jednalo o retroaktivitu, musel by zákon odejmout (resp. zrušit) nárok na výsluhový příspěvek zpětně, ke dni jeho přiznání, přičemž by již vyplacené částky musely být vráceny.“] či nálezu Ústavního soudu ze dne 31.08.2005, sp. zn. II. ÚS 499/04.

¹² Viz nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 35/08 („Pravá retroaktivita dle Ústavního soudu v případě vyslovení protiústavnosti již zrušeného zákona a posouzení předchozích skutkových jednání ústavně konformní právní úpravou s účinky ex tunc na straně veřejné moci tudíž nezakládá porušení principu ochrany důvěry občanů v právo, příp. zásah do právní jistoty, resp. nabytých práv.“) a stanovisko pléna ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09 [„...zvýšování nájemného ‘do minula’ (tedy zpětně),..., by představovalo rovněž v právním státě nepřipustnou pravou retroaktivitu, neboť soud by zpětně do minulosti přetvářel obsah právního vztahu mezi pronajímatelem a nájemcem a ukládal by nájemci povinnost platit vyšší nájemné i za období, v němž nájemce žádnou takovou povinnost neměl...“].

¹³ Citováno z nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

- ruší právo poslanců dle čl. 21 odst. 4 Listiny až po datu účinnosti Ústavního zákona, a sice konáním předčasných voleb (a to nejpozději dne 15.10.2009) a současně tím zasahuje do skutkové podstaty (minulé právní skutečnosti) podmiňující vznik tohoto práva, tedy do voleb do Poslanecké sněmovny,¹⁴
- zasahuje do pátého volební období¹⁵ Poslanecké sněmovny tím, že je do budoucna (do předčasných voleb) zkracuje.

Nepravá retroaktivita je sice obecně přípustná a z hlediska právní jistoty akceptovatelná, ale v konkrétním případě se i nepravá retroaktivita může ocitnout v protiústavním rozporu s principem právní jistoty a ochrany oprávněné důvěry v právo (které jsou Ústavním soudem vyvozovány z čl. 1 Ústavy) a principem rovnosti.¹⁶

K tomuto rozporu může dojít především tím, že zákon neproporcionálně zasahuje do nabytého práva nějaké osoby.

V daném případě (kauze Melčák) bylo ústavní stížností namítáno a Ústavním soudem hodnoceno, zda bylo zasaženo a porušeno Melčákovy právo na nerušený výkon funkce poslance, vyvozované z čl. 21 odst. 4 Listiny.¹⁷

Závěr o tom, zda z čl. 21 odst. 4 Listiny lze vyvodit právo na nerušený výkon funkce, byl vůbec podmínkou toho, aby ústavní stížnost nebyla jako zjevně neopod-

¹⁴ Viz čl. 19 odst. 3 Ústavy: „Mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením.“

¹⁵ Přikláním se k tomu názoru, že probíhající volební období není minulou právní skutečností (*factum praeteritum*), protože právní řád připíná právní následky až k volebnímu období dovršenému, ukončenému. Z tohoto důvodu by na předčasně ukončované páté volební období Poslanecké sněmovny nebylo možno vztáhnout princip ochrany minulých právních skutečností. Volební období ale požívá zvláštní ústavní ochrany na základě čl. 16 odst. 1 Ústavy („Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.“) a proti prodloužení i na základě čl. 21 odst. 2 Listiny („Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební stanovená zákonem.“)

¹⁶ V daném případě je nutno zvažovat nejen rovnost v právech zaručenou čl. 1 Ústavy a celou Listinou a obecné pravidlo diskriminace v podobě zákazu diskriminace zakotvené v čl. 3 Listiny, nýbrž i zvláštní pravidlo rovnosti vyjádřené v čl. 21 odst. 4 Listiny. K tomu viz FILIP, J. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Vydání 2. doplněné. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2001, s. 85–87; HANUŠ, L. Několik glos k ochraně nabytých práv (s přihlédnutím k judikatuře Ústavního soudu ČR). *Právník*. 2003, č. 6, s. 582–588.

¹⁷ O tom, že čl. 21 odst. 4 Listiny garantuje právo na nerušený výkon funkce poslance, nemám pochybností. Obdobně viz FILIP, J. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 145. Opačný názor viz odlišné stanovisko ústavního soudce Vladimíra Kůrky k usnesení Ústavního soudu o odložení vykonatelnosti Prezidentova rozhodnutí.

statněná odmítnuta;¹⁸ z důvodu odmítnutí ústavní stížnosti by musel být odmítnut i návrh na zrušení Ústavního zákona, a ani rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti voleb by nemohl Ústavní soud vydat.

Ústavní soud ale již ve svém usnesení ze dne 1. 9. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/09 o odložení vykonatelnosti Prezidentova rozhodnutí shledal, že čl. 21 odst. 4 Listiny takové právo garantuje a že Prezidentovým rozhodnutím do něj bylo zasaženo.¹⁹

Test proporcionality je běžnou metodou Ústavního soudu,²⁰ ale i ostatních evropských ústavních soudů, sloužící k přezkumu ústavnosti ustanovení právního předpisu, které zasahuje do základního práva nebo svobody.

Zastávám názor,²¹ že se ho má používat i při posuzování ústavní přípustnosti nepravé retroaktivity (zásahu do nabytého práva), což ve své předchozí judikatuře činil i Ústavní soud;²² projde-li zásah Ústavního zákona do práva na nerušený výkon funkce poslance testem proporcionality, je možno tento zásah považovat za přiměřený, a tedy přípustný.

V daném případě je tedy přezkoumávaným právním předpisem Ústavní zákon, zasaženým právem právo na nerušený výkon funkce poslance a sledovaným cílem

¹⁸ Viz § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

¹⁹ V usnesení ze dne 1. 9. 2009, sp.zn. Pl. ÚS 24/09, k tomu bylo uvedeno: „Stanoví-li čl. 1 ústavního zákona č. 195/2009 Sb. ukončení volebního období Poslanecké sněmovny zvolené v roce 2006 dnem voleb do Poslanecké sněmovny, které se mají konat do 15. října 2009, rozhodnutí prezidenta republiky č. 207/2009 Sb., určující den konání těchto voleb na 9. a 10. říjen 2009 – jakkoli má i prvky normativního právního aktu – nutno považovat za akt aplikace uvedeného ústavního zákona, jenž stěžovateli, který je poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, vymezuje okamžik ukončení jeho mandátu, čili ukončení výkonu veřejné funkce. V tomto smyslu je zásahem orgánu veřejné moci, který se dotýká jeho základního práva podle čl. 21 odst. 4 Listiny.“

²⁰ Rozhodnutí Ústavního soudu založených na testu proporcionality je nepřeborné množství, pro názornost viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 05. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 40/08, 241/2009 Sb. Prvním kritériem posuzování přiměřenosti zásahu je způsobilost napadeného právního předpisu naplnit sledovaný cíl (princip způsobilosti naplnění účelu, vhodnosti). Druhým kritériem posuzování přiměřenosti zásahu je šetrnost zásahu (princip potřebnosti). Třetím kritériem posuzování přiměřenosti zásahu je závažnost v kolizi stojících ústavních hodnot (princip přiměřenosti v užším slova smyslu).

²¹ Obdobně viz HANUŠ, L. Několik glos k ochraně nabytých práv (s přihlédnutím k judikatuře Ústavního soudu ČR). *Právník*. 2003, č. 6, s. 589–592.

²² Viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, či ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. IV. ÚS 355/05. Je proto třeba přisvědčit výtce Jana Musíla, ústavního soudce, obsažené v 38. bodě jeho odlišného stanoviska k nálezu („Nemohu si odpustit ještě připomenutí, že Ústavní soud v tomto případě nevyužil test proporcionality, který jinak hojně aplikuje“).

veřejný zájem na odvrácení existující politické krize a ohrožení krizí hospodářskou.²³

Jsem toho mínění, že Ústavní zákon způsobilost naplnit sledovaný cíl měl; Ústavní zákon s sebou nesl možnost (ovšem že ne jistotu), že z nových, předčasných voleb do Poslanecké sněmovny vzejde politická reprezentace mající v Poslanecké sněmovně většinu, která bude schopna ustavit silnou vládu, čímž se odvrátí politická krize, a která bude schopna přijímat účinná opatření proti hospodářské krizi.

Je zřejmé, že konání předčasných voleb bylo možno dosáhnout i jinými prostředky – způsoby předepsanými čl. 35 odst. 1 Ústavy.

Z hlediska nerušeného výkonu funkce je podle mého názoru zvolené řešení nejšetrnější, protože poslancům zachovává jejich funkci až do samého konání předčasných voleb.²⁴

I s přihlédnutím k tomu, že zkrácení volebního období je Ústavou předjímano a že tedy Ústava neobsahuje pravidlo, že „volební období Poslanecké sněmovny být za žádných okolností zkráceno nemůže“,²⁵ negativní dopady na právo na nerušený výkon poslance nepřevažují nad pozitivy, která představuje veřejný zájem na zmíněných opatřeních.

Dospívám tedy k právnímu názoru, že Ústavní zákon zasáhl do práva poslance Miloše Melčáka proporcionálně, tedy ústavně konformně; je-li ústavně konformní zásah do tohoto základního práva, tím spíše je ústavně konformní i zásah do jiných ústavně chráněných hodnot – do voleb do Poslanecké sněmovny, ze kterých vzešlo toto právo, do pátého volebního období i do principu rovnosti.²⁶

²³ K tomu viz 28. bod odlišného stanoviska Vladimíra Kůrky k Nálezu.

²⁴ V Nálezu k tomu bylo v jiné souvislosti uvedeno: „Důsledkem přijetí napadeného ústavního zákona se tak nestala rychlost vyřešení vládní krize, nýbrž posun data působení Poslanecké sněmovny až do termínu voleb – v případě, byla-li by Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konaly by se dle čl. 17 odst. 2 Ústavy volby do šedesáti dní po jejím rozpuštění...“

²⁵ Viz 19. bod odlišného stanoviska Vladimíra Kůrky k Nálezu.

²⁶ Zásah do principu rovnosti podle mého mínění vyvolal nerovnost pouze v nezbytně nutné míře, kterou s sebou nese

6. Závěr

Ústavní zákon se nevyznačuje retroaktivitou pravou, protože nezbavuje Miloše Melčáka práva na nerušený výkon funkce poslance zpětně čili ke dni předcházejícímu dni nabytí účinnosti Ústavního zákona.

Ústavní zákon se vyznačuje retroaktivitou nepravou, protože s účinky *ex nunc* zasahuje zejména do práva Miloše Melčáka na nerušený výkon funkce poslance, do voleb, z nichž toto právo vzešlo, a do pátého volebního období Poslanecké sněmovny.

Tuto nepravou retroaktivitu jsem neshledal ústavně nepřijímatelnou, protože nad zájmem na ochraně zmíněných ústavních hodnot převažoval veřejný zájem na odvrácení existující politické krize a ohrožení krizí hospodářskou.

Summary

This article called „Unreasonableness of Derogation of Constitutional Act No. 195/2009 Coll. for Retroactivity“ deals with the Constitutional Act No. 195/2009 Coll., on Shortening the Fifth Term of Office of the Chamber of Deputies and the Constitutional Court’s judgment from 10 September 2009 which derogated this Constitutional Act.

I come to the conclusion that the Constitutional Act is not genuinely retroactive as it seemed to the Constitutional court but retroactive in disingenuous way. However, each and every law which is retroactive in disingenuous way to be considered admissible must not breach a vested right unreasonably. I hold the view that the Constitutional Act represents reasonable and constitutionally admissible interference with Miloš Melčák’s vested right to undisturbed performance of his function of a Deputy.

každý nový zákon (jiné nakládání s poslanci pátého volebního období a volebních období předchozích); v daném případě nebylo zasaženo právo pouze Miloše Melčáka či určité skupiny poslanců, nýbrž všech 200 poslanců, a to ve stejné míře (Miloš Melčák nebyl oproti jiným poslancům nijak diskriminován).